

Szávay István

A SAJTÓSZABADSÁG KAPUJÁBAN (A szegedi Délmagyarország 1988/89-ben)

*„Vegyenek el bármit a nemzettől,
csak a sajtószabadságot hagyják meg...”
(Kossuth Lajos)*

Egykori történelemóráink és tankönyveink nyilván sokaknak azt sugallják, hogy a sajtószabadság létrehozása és megtartása egyszerű és magától értetődő dolog. Csakhogy ez aligha van így.

Már 1848 példájából is okulhatunk. Igaz, a legendás 12 pontból a legelső azt mondta ki, hogy: *„Kívánjuk a’ sajtó szabadságát, censura eltörlését”*, de hamarosan nagyot fordult a világ. Rengeteg bírálatot kapott például a Szemere által és Kossuth egyetértésével kidolgozott sajtótörvény. Ez nemcsak a radikális (pl. a tulajdon elleni) hangokat igyekezett elfojtani, hanem egyben a helytelennek vélt tartalmakat is roppant szigorúan rendelte megbüntetni, akár visszamenő hatállyal. A törvény az általános vélemény szerint messze rosszabb volt, mint a Metternichék által korábban hozott rendeletek.

Csak egy példa a mindennapokból: a Táncsics által kiadott Munkások Újságja gyakran élesen bírálta a forradalmi kormányt, amely ezért megtiltotta a postának, hogy előfizetéseket fogadjon el a lapra. Kossuth ezen a téren fölmutatott hozzáállása alapján bizonyos, hogy a mottóként tőle idézett elvi mondattól eltérően a gyakorlatban tőle sem állt távol a sajtó mozgásterének korlátozása.

Ha a rengeteg hasonló közül csak ezeket a példákat vesszük figyelembe, akkor is érthetővé válhat számunkra, hogy a sajtószabadság nem egyszerű és magától értetődő dolog. Ráérezhetünk arra, hogy a valódi sajtószabadsághoz nagyon bonyolult, összetett feltételekre van szükség, és egyben megérthetjük azt is, hogy miért korlátozódott oly ritka és ünnepi pillanatokra az igazán szabad magyar sajtó létezése.

Az írott sajtó állapota 1988/89-ben

Az 1988-89-ben történeteket, valamint az azóta eltelt közel három évtized tapasztalatait is figyelembe véve, érdemes átgondolni a rendszerváltást megelőző két évben a hazai sajtó, ezen belül pedig a szegedi Délmagyarország adottságait, lehetőségeit és helyzetét. Különösen érdemes kitérni a sajtó és a környezet emberi adottságaira, a különböző elképzelésekre, illetve a jogi-tulajdoni viszonyokra.

Változások a szerkesztőségekben

Utólag visszatekintve a magyarországi írott sajtóban viszonylag gyorsan és könnyen lezajlott a rendszerváltás. Ennek több oka is volt. A hazai lapoknál az 1970-80-as években jelentős változásokat hozott az elkerülhetetlen fiatalítás. A Délmagyarországnál például az 1970-es években mindössze 24–25-en dolgoztunk, beleértve a főszerkesztőtől a gépirórig mindenkit. Az újságírók közül úgy tizenketten (közülük hatan 1946-ban születtek) 1968 és 1972 között kerültek a laphoz, miután végeztek a szege-di felsőoktatás valamelyik intézményében.

A jelentős fiatalítás komoly változásokat hozott a lapnál. Nemcsak az életkor, hanem a fiatal kollégák korábbiaktól eltérő tapasztalatai, világlátása miatt. Ők például az 1956-os forradalmat szinte valamennyien lelkesítő élményként élték meg 8-12 évesen. Már nem származásuk juttatta el őket a felsőoktatásba. Többnyire a felvételen nyújtott teljesítményüknek, azaz maguknak köszönhették hallgatói státuszukat. Formálta őket a felsőoktatásban akkoriban már éledező rendszerkritika, azok az új szellemi műhelyek, melyek működésében az oktatók mellett sok hallgató is részt vett. Emellett az 1968-as európai és amerikai diákmegmozdulások éppúgy befolyásolták őket, mint az elfojtott prágai tavasz vagy az országot a sötét szegénységéből lassanként kimozdító, de félúton kizsigerelt hazai új mechanizmus. A társadalmi-politikai változások igénye egyre inkább jelen volt a szerkesztőségben.

A fiatalítás érzékelhető volt a Délmagyar változásain, amit az olvasók a példányszám gyors növelésével háláltak meg. Ehhez természetesen az kellett, hogy a lap vezetői is partnerek legyenek e változásokban. A lapot 1968-tól F. Nagy István főszerkesztő és Sz. Simon István helyettes irányította. Utóbbi egyszer azt mondta: a korábbi főszerkesztő távozása után ők ketten még nem igazán tudták, milyen lapot szeretnének csinálni, de egyetértettek abban, hogy másilyent, mint amilyen korábban volt. F. Nagy István főszerkesztő ugyan meggyőződéses kommunista volt, de humanista a javából. A lapnál dolgozókat elődjétől eltérően foggal-körömmel védte a gyakori támadásoktól. Szemben az előddel, akit, ha a pártbizottságon elővettek valami nem tetsző dologért, mindent hártva csak azt válaszolta: ilyenek ezek az újságírók, ezektől nem lehet mást várni... A helyettes, Sz. Simon István jóvoltából pedig azok a „kemény” írások is bekerültek a lapba, amelyeket esetleg a főszerkesztő nem adott tovább. Ez is szerencsének mondható, csakúgy, mint a sajtó felügyeletének Szegeden kialakult speciális helyzete.

A pártirányítás és a szolgálati út

A vidéki napilapokat a korabeli Magyarországon az MSZMP tartotta kézben, azonban a pártsajtó a hetvenes, és főleg a nyolcvanas években már nem monolit tömböt

alkotott. Ez jórészt azzal van összefüggésben, hogy az egyes lapok többnyire más-más szervezetek irányítása alatt álltak, ráadásul egy olyan pártban, amelyben a szolgálati utat mindenképpen be kellett tartani. Ez pedig a Délmagyarország számára komoly lehetőségeket nyitott meg.

Bár a Komócsin család okán széles körben a kambodzsai diktátorról Pol Pot-megyének nevezték Csongrádot, ez azonban sok területen nem így működött. Veszprém és Heves megyében például teljesen természetesnek számított, hogy az ottani lapban nem jelenhetett meg véleményműfajban fogant írás anélkül, hogy előtte a megyei párbizottság ideológiai titkára ne hagyta volna jóvá. És ez nemcsak a jegyzetekre vagy az elemző cikkekre, hanem a 10–12 soros glosszákra is vonatkozott.

Hála a szolgálati út kitalálójának, ez szerencsére elképzelhetetlen lett volna a Délmagyar esetében. A megyei pártbizottság irányítása alá ugyanis a Csongrád megyei Hírlap tartozott, a Délmagyarország viszont a szegedi pártbizottság lapja volt, és csak az szólhatott bele közvetlenül a lap munkájába. A városi első titkárok pedig (Török József, utána pedig Székely Sándor) sok szempontból más nézeteket vallottak, mint a megyei vezetés, és nem vállalták magukra sem a cenzor, sem a helytartó szerepét. Elmarasztaló véleményüket alkalomadtán csak a főszerkesztővel közölték, aki viszont keményen védte kollégáit.

Később, főszerkesztő-helyettes koromban, az 1980-as években nekem már jó-szerével csak azzal kellett birkóznom, hogy 5 perccel 8 előtt szinte minden reggel megcsörrent a telefonom, és a megyei ideológiai titkár közölte az első titkár aznap-i kifogásait, lesújtó véleménnyé szelídített dörgedelmeit. Hála a szolgálati útnak, hol humorral, hol határozottan minden ilyen akciót el lehetett utasítani. És egyetlen kollégának sem szóltam a dörgedelmekről, nehogy véletlenül is elveszítsék önbizalmukat, vagy megtanulják félteni magukat.

Egy biztos: a lapnál dolgozó újságírók éltek is a lehetőséggel. Igaz, Halász Miklós leleplező írásai közül sok a Magyar Nemzetben, no meg a Suttog a város című kötetében jelent meg. Azonban amikor fegyelmi eljárásban elmarasztalták a megyei tanács elnökét és a megyei párbizottság gazdasági osztályának vezetőjét, mert összeköttetésekkel élve féláron szereztek téglát egy társasház építéséhez, amelyben ők is érdekeltek voltak, a fegyelmi bizottság a Délmagyar 1988. november 25-ei beszámolója szerint arra hivatkozott, hogy az erős sajtóvisszhang miatt is el kellett marasztalni az érintetteket. Ebben az esetben az ügyet „elindító” írások a Délmagyarországban és a Hírlapban láttak napvilágot. És ekkor már az is megtörténhetett, hogy a Reformköröket a pártban is! címmel a Délmagyarban és a Hírlapban megjelent, a többpártrendszer „természetesnek tekintő” felhívás végleges szövege szerkesztőségi szobámban születhetett meg 1988. novemberében, éppen Grósz Károly „fehérterror” emlegető beszéde idején.

A közeg változásai

A média létezésében és munkájában mindig is meghatározó szerepet töltött be az a közeg, amelyben működik. Mindenekelőtt a fogyasztók, hiszen a médiának a piacon kell elérnie azokat az eredményeket, amelyek talpon maradását biztosítják. Mivel a gazdasági alapon működő médiumok a bevételből tartják el magukat, létkérdés számukra a piaci siker. És bár nem ennyire nyilvánvalóan, de ugyanilyen fontos a hallgatottság-nézettség a közösségi, azaz állami fenntartású médiumok esetében is. Ha ugyanis csak nagyon kevés emberhez jutnak el, akkor csak hihetetlenül nagy összegekért, az adófizetők százmilliárdjainak felhasználásával lehet életben tartani a szerepüknek meg nem felelő, alkalmatlan médiumokat. Emellett meghatározó szerepet töltenek be a tulajdonosok is.

A tulajdonosi szerkezet

Korábban már említettem, hogy milyen tulajdonosi szerkezetben működött a magyar sajtó a rendszerváltásig. A párt, az állam, a kormányzat és kisebb mértékben a szakszervezetek és a népfront töltötték be fontos szerepet tulajdonosként a média-piacon. A tulajdonos és a tulajdonlás meghatározó szerepére a rendszerváltáshoz vezető folyamat hívta fel igazán a figyelmet.

Amikor 1989 nyarán a Délmagyarország főszerkesztője, Sz. Simon István és az ellenzéki pártok képviselői között megszakadtak a lap jövőbeli működtetésére vonatkozó tárgyalások, a patthelyzet figyelemre méltó következményekkel járt. Az ellenzék olyan megoldást javasolt, amihez hasonló később a közmédiumoknál vezettek be. Eszerint a lapok felügyeletét és „elvi” irányítását olyan testületek látnák el, amelyek összetétele a mindenkori választások eredményeitől függene. Azaz a négyévenkénti választásokon a pártok által elért szavazati arányokat tükröző irányító testületek jönnének létre.

Ehhez hasonló modellt a közmédiumoknál (rádiók, tévék) sem sikerült igazán létrehozni, de a napilapok esetében az eredmény egyenesen katasztrofális lett volna. Amikor tudomásunkra jutott, mit gondolnak, azt kérdeztem, hogy akkor négyévente más-más összetételű testületek döntenének a lapok hangvételéről? A válasz: igen, ha a választások más eredményt hoznának. Azt is megkérdeztem, hogy akkor egyik napról a másikra teljesen más véleményt képviselne-e az újság, mint amit négy éven át magáénak tudott, ha mondjuk egy baloldali kormányt egy markánsan jobboldali kabinet (és önkormányzat) követne? Igen volt a válasz. Első reakcióm az volt, hogy egy lap legnagyobb kincse az olvasók bizalma. Ha egy újság egyik napról a másikra változtatgatja négyévenként a véleményét, a dolgok megközelítésének módját és szemléletét, az szükségképpen a legértékesebb vagyont, a hitelét veszíti el.

Ez tette világossá a számunkra, hogy miért is vannak az Egyesült Államokban vagy Nyugat-Európában többnyire magántulajdonosok kezében a lapok, és miért is működik ott üzleti vállalkozásként a sajtó. A legközelebbi főszerkesztői értekezleten (általában havonta-kéthavonta tartottak ilyet a megyei lapok vezetői számára), amin én képviseltem a Délmagyarországot, összegyűjtöttem némi bátorságot, és szót kértem. Ismertettem a helyzetet, és javasoltam, hogy minél hamarabb adják el a lapokat valódi és független szakmai tulajdonosoknak, befektetőknek, mert az újságok csak így maradhatnak talpon.

A fogadtatás kritikus lett. Valamiért ott volt az értekezleten Berecz János KB-titkár, aki egyre idegesebben hallgatta mondandómat, a végén pedig dühtől remegve emelkedett szólásra. A sajtóelosztályt akkor vezető Csikós József zakójának ujjánál fogva rángatta vissza a székére Bereczet, és valamit sugdosott a fülébe. A titkár ekkor már valamelyest lehiggadva állt föl, de még mindig iszonyú dühvel vert bele javaslataimmal együtt engem is a betonba. Addigra már az olyan neves főszerkesztők, mint a debreceni, pécsi és győri a pad alatt lapítottak, csak a békéscsabai újságot vezető Árpási Zoltán kért szót, mondván: teljesen igazam van, ez az egyetlen lehetőség a lapok talpon maradására.

Hogy később mi történt, nem tudom, csak még néhány éjszaka hallgattam névtelen fenyegető telefonokat. Aztán hogy, hogy nem, eladták a lapokat, nem igazán átlátható körülmények között.

Az igényes sajtó és az olvasó

Ennél a pontnál nem sokat időznék. Az igényességen olyasmit értek, hogy a médiának sokféle releváns információt kellene eljuttatnia a nézőhöz, hallgatóhoz, olvasóhoz. Ami segítheti a jobb tájékozódást a világ dolgaiban. Amivel például bemutatja, hogy mitől működnek jobban egyes országok, mások meg mitől pocsékul. Meg olyasmit is, ami segít eligazodni a pénzvilág és a gazdaság dolgaiban. És esetleg tud valami fontosat és hasznosat mondani a mi és mások kultúrájáról, no meg arról, hogy miért és merre halad a világ. A tájékozottabb olvasó ugyanis jobban boldogul a világban, no meg inkább tud jól dönteni közös dolgaink ügyében. Ennek hiánya nagy gyengesége a magyar sajtónak. A mind elképesztőbb tájékozatlanság pedig rengeteget árt olvasónak és országnak egyaránt.

A tájékoztatás gondjait indukáló sok ok közül a legkézenfekvőbb téveszme, hogy az olvasó nem vevő az igényes információkra, csak a bulvárra. Valami igazság kétségtelenül van benne, csak az a baj, hogy ezt a helyzetet valószínűleg részben éppen a sajtó állította elő a bulvárlapok hihetetlen felfutásának és saját csökkenő példányszámainak láttán, nem kalkulálva be, hogy a bulvár sikere akár átmeneti is lehet, az újdonság erejének köszönhetően. A legtöbb médium vadul elkezdett bulvárosodni

anyagi helyzetét javítandó, amivel a remélnél jóval kevesebb olvasót tartott meg, hiszen nem válhatott igazi bulvárlappá. Így rengeteg olyan előfizetőt vesztek, akik szerettek olvasni, és olyanokat is, akik ma már az interneten keresik a számukra fontos információkat.

És egyre inkább fogy a tényfeltáró újságírás. Részint iszonyúan sokba kerül, és egy kis ország kisszámú előfizetője és hirdetője ezt nem igazán tudja finanszírozni. Részint a mindenkori kormányzat és önkormányzat többnyire idegbajt kap a tényfeltárástól, ami viszont még jó esetben is jelentős bevételekiesésekkel jár a médiumok számára. Az utóbbi néhány évben egyre gyakrabban azt is láthatjuk, mi történhet rosszabb esetben az egyes orgánumokkal.

Az új tulajdonosok és a sajtószabadság

A rendszerváltók átmeneti és bizonytalanságoktól terhes korszakát szerencsére egy meglehetősen jól működő parlamenti demokrácia követte, az ország egyértelmű, konszenzussal elfogadott európai és atlanti elkötelezettségével. Úgy tűnt, az ország sorsa szerencsésen dőlt el. Torgyán populizmusa és Csurka furcsa látásmódja (lásd pl. álláspontját a 9.11. kapcsán...) csak balesetek és nem rendszerhibák.

Akár elégedettek is lehettünk volna, hiszen 1988-ban még a CIA sem hitte, hogy hamarosan leomlik a berlini fal, kivégzik a Ceausescu házaspárt és megszűnik a Szovjetunió. Igaz, mi is kétségek közt éltünk: vajon lesz-e (lehet-e) valódi rendszerváltás, vagy jó esetben is csak egy sikeres budapesti tavasz jöhet a levert prágai után. Akkor jó irányba fordultak a történelem fogaskerekei. Mára ez az öröm viszont nem igazán felhőtlen.

Eladták a napilapokat, ami új helyzetet teremtett. Az új tulajdonosok nagy többsége szakmai befektető és külföldi volt. Akadtak megyei kiadók, ahol az újságok és az olvasók egyaránt jól jártak a változással. Az új tulajdonosok mindenütt jelentős fejlesztéseket hajtottak végre, lecserélték a múzeumba illő eszközöket. Igaz, akadt olyan tulajdonos, aki jókora létszámcsökkentéssel és az erre lehetőséget adó durva átszervezésekkel tört az extraprofitra, de a legtöbb helyen a médiumok munkatársai örömmel ismerkedtek a sajtó újdonságának lehetőségeivel és határaival.

Csongrád megye ekkor is a szerencsésebb oldalra került. A Délmagyarország és a Csongrád megyei Hírlap közös kiadásba került, ami a gazdaságosabb működés eredményeképpen jelentősen javította a cég anyagi helyzetét, biztosítva a fejlesztésekhez szükséges tőkét. A lap tulajdonosai között voltak francia magánzemlények, utánuk a német Bertelsmann, aztán egy angol sajtómágnás, majd amerikai pénzügyi befektetők. Így vagy úgy mindannyian szakmai befektetők voltak. És mindannyian lényegében teljes mértékben biztosították a szerkesztőség önállóságát, melynek eredményeként a közönséggel a legszorosabb kapcsolatot tartó újságíró

és szerkesztő dönthetett arról, mi jelenik meg az újságban. Azt nyilván elvárták, hogy színvonalas, mutatós, szakmailag profi, eladható újságok szülessenek, de abban, hogy mi és milyen tálatásban szerepel a lapban, csak akkor nyilvánítottak véleményt, és akkor is csak utólag, ha valami szerintük veszélyeztette az üzleti biztonságot. Mert azt természetesen nem szerették, ha csökken a példányszám, és azt is szová tették olykor, ha egy-egy nagyobb hirdetőről valami kedvezőtlen információt közölt a lap, főleg ha az nem volt teljes mértékben megalapozott.

A viszonylagosan békés időszak után azonban mára új bizonytalanságoktól lett terhes a hazai sajtó. A szakmai befektetők nagy része eltűnt a tulajdonosok közül, a médiumok többsége már az új gazdák igényei szerinti direkt politikai célokot szolgál, és a sokszínűvé lett magyar sajtó ismét szürkülni kezd. Az új helyzet kísértetiesen kezd hasonlítani a régen megszokotthoz. Ilyen körülmények között pedig az adófizetők pénzéből a sajtópiacon elköltött százmilliárdok sem javítják a hazai média elfogadottságát. A Népszabadság eltüntetése, a nemrég villámgyorsan felvásárolt 12 megyei lap sorsa, az új gazda által megjelentetett újságok egyencímlapja, a politikai témák mundérba kényszerített, központi feldolgozása a gyors kirúgásokkal együtt ijesztő képet vázol elénk, a XX. századi pártállami sajtó legrosszabb időszakát idézve.

Emlékszem, 1990 tájékán a közvélemény-kutatások szerint a magyar lakosság leginkább a sajtóban, az újságírókban bízott. E bizalmi indexben manapság az újságírók (azaz végül is a médiumok!) már csak a bankárokat és a politikusokat körözik le, hátulról a harmadik helyen állva a lista végén.

Pillanatnyilag szomorú végjáték tanúi vagyunk.

*

A konferencia óta eltelt idő sajnos igazolta a korábbi félelmeket. Mostanra egyértelművé vált, hogy a megyei napilapokat egytől-egyig beterelek az orbáni médiabirodalomba. Andy Vajna már nemcsak a Versenyhivatal és a Médiatanács engedélyét, hanem egy Mészáros Lőrinc érdekkörébe tartozó bank, az MKB hitelét is megkapta ahhoz, hogy a Lapcom győri és szegedi napilapját, a Kisalföldet és az 1910-ben alapított Délmagyarországot nyomdástól, egyéb termékekkel együtt megvehesse. A maradék három független, északkelet-magyarországi megyei napilap kiadója, a Russmedia felett az ellenőrzést pedig lényegében már az újra felbukkant osztrák üzletember, a Népszabadságot egykor megszüntető Heinrich Pecina birtokolja. Az ő nevéhez köthető az is, hogy korábban már számos megyei lap Mészáros Lőrinc érdekeltségéihez került. Ezzel a rendszerváltás után közel három évtizeddel a megyei napilapok újra párt-sajtó részei lesznek.

2017. augusztus 24. Sz. I.

Reformkörökét a pártban is! címmel jelent meg 1988. november 29-én a Délmagyarország és a Csongrád megyei Hírlap 2. oldalán a 26 Csongrád megyei párttag által aláírt felhívás. Megszületések több, akkoriban szokatlan dolog is történt. A végleges szöveget ugyanis az aláírók a Délmagyarország szerkesztőségének főszerkesztő-helyettesi szobájában dolgozták ki.

2

1988. november 29., kedd

Egy felhívás előletről a Kormány és a SZU megbeszélése

Az utolsó évtizedekben az MSZMP és az ország többi részén a korszakunk politikai, társadalmi reformjai... Az utolsó évtizedekben az MSZMP és az ország többi részén a korszakunk politikai, társadalmi reformjai... Az utolsó évtizedekben az MSZMP és az ország többi részén a korszakunk politikai, társadalmi reformjai...

(Folytatás az 1. oldalról) A torzító vita arról is békés, valamint az azok alattiak egyetemes... A torzító vita arról is békés, valamint az azok alattiak egyetemes...

Reformkörökét a pártban is!

I. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

II. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

III. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

IV. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

V. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

V. Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok... Kelet-Európában az IV. Ha a pártban belül... reformok...

Várkonyi Péter Malajziában

Ha állami-kapcsolatok valószínű legfőbb... Malajziában... Ha állami-kapcsolatok valószínű legfőbb... Malajziában...

„Ég hoztón csak tutva lehet átjutni...”

Pozsgay Imre a vezetés celekvezépeségéről, a párt helyzetéről, a nemzeti kiegyezés szükségességéről

Kritikus hangulát, valós problémákat fele... Pozsgay Imre a vezetés celekvezépeségéről... Kritikus hangulát, valós problémákat fele...

...a vezetés celekvezépeségéről, a párt helyzetéről... Pozsgay Imre a vezetés celekvezépeségéről... a vezetés celekvezépeségéről, a párt helyzetéről...

A felhívás az állampárti rendszer egyik tabuját sértette meg azzal a megállapítással, miszerint szükség van „...a politikai intézményrendszer olyan reformjára, mely teret ad az egyének és közösségek autonómiájának és természetesnek tekinti a többpártrendszert.”

Reformköröket a pártban is!

I. Kelet-Európában, az úgynevezett létező szocializmus országában strukturális válság van mélyülően. Ez a válság csak radikális és komplex reformokkal küzdhető le. Történelmi feladat a száláni modell képződményeinek felszámolása. A gazdaságot, a politikát, a társadalom más szféráit — és magát a szocialista gondolatot is — visszafordíthatatlanul ki kell szabadítani a bürokratikus mechanizmusok fogságából!

Egyszerre van szükség: 1. világos felzárkózási stratégiára, a világgazdaságba való visszaintegrálódásra (ezen belül elsősorban egy végre már működőképes piacra, a „túltáradott” polgári értékek visszaemelésére), 2. a szocialista mozgalom minden érvényes értékét is felvállaló, újrafelfedező politikai-ideológiai reformra, 3. valamint a politikai intézményrendszer olyan reformjára, mely teret ad az egyének és közösségek autonómiájának és természetesnek tekinti a többpártrendszert.

II. Társadalmunkban ma válsághangulat uralkodik. Sokrétű önszerveződés erősödött fel. Sokak keserűsége, tanácstalansága még nem oltott politikai formát. A politikai megmértes és nyilvános, tisztázó viták hiánya miatt sok követelés félrevisz, vagy épp a meglévő struktúrát konzerválja. A végiggondolt reformkonceptió hiánya, valamint széles rétegek elégedetlensége, radikalizmusa tápot adhat „rendteremtő” reflexek feléledéséhez éppúgy, mint a bűnultság és a felszínes, kapkodó gyógy módok állandósulásához.

Az utóbbi évtizedekben a párton belül történelmileg változó tartalommal — jelen volt a reformgondolat és szándék. Ugyanakkor ezek az elképzelések nem tudtak szervez koncepcióvá összekapcsolódni, a párton belül többségi politikai erővé válni. Ezért az egyes reformlépések által elindított folyamatok újra és újra lefékeztek, visszafordultak.

Úgy látjuk, hogy a májusi pártértekezlet utáni helyzet egyszerre mutatja a reform-elképzelések valóra váltásának növekvő lehetőségét, másrészt a nehézkes előrehaladás miatt a határozott lépések szükségességét. Nem engedhető meg, hogy a visszarendeződés erői a pártot ismét eszközül használhassák!

Ha a reformelkötelezett párttagok továbbra is csak atomizáltak, a helyi hierarchiák függvényében politikáznak, biztosra vehető a reform veresége, a válság mélyülése.

III. Ma olyan „reform-szocialistákra” van szükség, akik nem csupán „bátrak”, de 1. kritikusan értékelik a múltat, benne saját korábbi tevékenységüket, 2. sürgetik a gyakorlati reformlépések egymásba kapcsolódó sorozatát, 3. küzdenek a reform-értékű változtatásokért saját szűkebb közösségükben

IV. Ha a párton belül nem intézményesülhet a társadalmi-politikai gondolkodás sokfélesége, és e gondolatok nem egyesülhetnek a vitákban platformokká a döntések szervezett befolyásolása érdekében, a kritikai szellemű és politizáló hajlamú párttagok passzívításba húzódnak vissza, mint azt régebben tették, vagy elhagyják a pártot, mint újabb tapasztalható.

V. A fentiek szellemében kezdeményezzük a párttagok megyei reformköröknek létrehozását. Felhívjuk a megyében élő reformelkötelezett párttagokat, és a pártból valamilyen módon „kikereredett” marxistákat, csatlakozzanak a kezdeményezéshez!

Elképzelésünk szerint a reformkör a párton belüli horizontális kapcsolatokat, és a mozgalmi jellegű erősítő politizáló-vitaközösség lenne. Öntevékenyen, a párhierarchiától függetlenül, tehát nem bizottságként működne. Célja a reformgondolások összegyűjtése, felerősítése, a döntések befolyásolása, másrészt bekapcsolódás a társadalomban megindult élénk politizálási folyamatokba. Elni kívánunk véleményünk és javaslataink nyilvánosságra hozásának lehetőségével is. Párbeszédet akarunk folytatni a társadalom más eszmei alapállású egyéneivel és közösségeivel, alternatív csoportjaival.

VI. Javasoljuk, hogy ahol felhívásunk támogatásra talál, alakuljanak helyi vita-

forumok, reformkörök. Minden egyes reformkör maga határozhatna meg arcultatát, a bevonandók körét.

VII. Alakuló összejövetelünket 1988. december 2-án 14 órakor tartjuk Szegeden, a Sajtóház klubjában. Ott várjuk mindazoknak a jelentkezését, akik kezdeményezésünk támogatásában, a reformkörök munkájában részt kívánnak venni.

Kezdeményezők: Hódmezővásárhelyről: Kirdyhegyi Ottília újságíró, Kovács Imre Attila főiskolai tanársegéd, Szoboszlai Zsolt népművelő. Pusztaszerről: Szász Gergely üzemmérnök. Szegedről: Bagi Ibolya egyetemi adjunktus, Balázs Mihály egyetemi docens, Géczy József egyetemi adjunktus, Gellérty László szerkesztőriporter, Gombos József főiskolai tanársegéd, Horváth Károly, az szmt vezető titkára, Katona Péter Zoltán egyetemi adjunktus, Kimpián Péter főiskolai tanársegéd, Kissné Novák Éva egyetemi docens, Konács László egyetemi adjunktus, Lovász József politikai munkatárs, Révész Mihály tanszékvezető, Simon Ferenc egyetemi docens, Sulyok Erzsébet újságíró, Szűcs Gábor, a KISZ megyei titkára, Szegvárról: Mucsányi László raktáros. Szentseről: Baranyai Imre mérnök, Keserű Imre középiskolai tanár, Majtényiné Turi Katalin könyvtárvezető, Papp István KISZ-titkár, Szarvas Pál tsz-einök, Szénási István mérnök.

A Délmagyarország 1988. december 3-ai számának első oldalán rövid információban adott hírt arról, hogy a Szegedi Sajtóház klubjában tartott összejövetelen 120 Csongrád megyei párttag döntött a megyei reformkör megalakításáról. A szöveg így kezdődik: „Lapunk november 29-ei számában jelent meg (Reformköröket a pártban is! címmel) az a felhívás, amely a párton belüli horizontális kapcsolatokat... erősítő, a párthierarchiától független körök megalakítását kezdeményezte – reformelkötelezett párttagok között.” Ezzel a résztvevők gyakorlatilag szembeszálltak a Grósz-féle nézetekkel, elítélve a párt hierarchikus működésének rendszerét.

Szeged – tanácselnök nélkül

- Az öszzesférhetlenségét nem szavazta meg a tanács
A figyelmeltetésnek nigcs munkaköji következménye
December 8-án újabb tanácslelés lesz

Az öszzesférhetlenség... A tanácselnök... A tanácselnök... A tanácselnök...

A tanácselnök... A tanácselnök... A tanácselnök... A tanácselnök...

Felelős és markáns érdekképviselet, érdekvédelem Megkezdődött a szakszervezetek országos tanácskozása

Füredién Budapest, az építők sokkában meg... A tanácselnök... A tanácselnök... A tanácselnök...

Megalakult a párttagok reformköre

Lapunk november 29-ei számában jelent meg (Reformköröket a pártban is! címmel) az a felhívás, amely a párton belüli horizontális kapcsolatokat és a mozgalmi jelleget erősítő, öntevékenyen politizáló, a pártierarchiától független körök megalakítását kezdeményezte – reformelkötelezett párttagok között. Az alakuló összejövetel tegnap délután volt a Sajtóház klubjában. A kezdeményezők 25-en írták alá a felhívást az alakulásra körülbelül 120 párttag gyűlt össze, akik kimondták a Csongrád megyei reform

kör megalakulását. Úgy döntöttek, hogy a céljaikat megfogalmazó felhívás országos nyilvánosságra bocsátják, hogy az e célokkal egyetértő párttagok mindenütt hasonló körök létrehozását kezdeményezzék. Megállapodtak, hogy a megye más városaiban, községeiben, régióiban és Szegeden létrejövő reformkörök koordinációs csoport segítségével tájékozódnak egymás működéséről, és biztosítják a kapcsolattartást. Ideiglenesen a 29-ei felhívás aláírói vállalták a koordinációs feladatokat.

Megalakult a párttagok reformköre

Lapunk november 29-én... A tanácselnök... A tanácselnök... A tanácselnök...

A Délmagyarország 1989. április 12-ei számának 2. oldalán A reformkör a politikai helyzetről/Nyilatkozat KB-ülés előtt címmel közli a párttagok Csongrád megyei reformkörének állásfoglalását. Ebben többek közt ez is szerepel: „Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a várakozások ellenére a magyar társadalomban, gazdaságban, kormányzati szférában négy évtized alatt felgyült válsággal az MSZMP vezetése és a kormányzat képtelen megbirkózni. A radikális reform meggyorsítása érdekében összefogásra van szükség.” A nyilatkozat azzal zárul, hogy ennek érdekében vállalják az MSZMP-reformkörök országos tanácskozásának megszervezését májusban Szegeden.

2 1989. április 12., szerda

A reformkör a politikai helyzetről

Nyilatkozat KB-ülés előtt

A kormány jelenleg gazdaságpolitikájának nem alkalmas gondjaink megoldására

Az Országgyűlés műszaki-gazdasági modernizációs csoportjának ülése

A kormány jelenleg gazdaságpolitikájának nem alkalmas gondjaink megoldására. A reformkörök országos tanácskozásának megszervezését májusban Szegeden.

Gyűlésnap Grúziában

Hevesen éltem
 A hevesen éltem évek óta a politikai életben. A reformkörök országos tanácskozásának megszervezését májusban Szegeden.

A reformkör a politikai helyzetről

Nyilatkozat KB-ülés előtt

A párttagok Csongrád megyei reformkörében tegnap, kedden, megbeszélést tartott Szegeden, amelyen értékeltek a kialakult politikai helyzetet. A résztvevők — az MSZMP Központi Bizottsága ülésének előestéjén — a következő nyilatkozatot fogadták el:

Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a várakozások ellenére a magyar társadalomban, gazdaságban, kormányzati szférában négy évtized alatt felgyült válsággal az MSZMP vezetése és a kormányzat képtelen megbirkózni. A radikális reform meggyorsítása érdekében összefogásra van szükség. Ezért az MSZMP-n belül a progresszív változások elkövetésére hivatottak a reformkörök képviselőinek közös platformot kell kialakítaniuk. Az elmúlt negyven évben létrejött társadalmi-gazdasági rendszert nem tartjuk a szocializmus követhető modelljének. Attól a politikától, amely az országot mély gazdasági-politikai válságba sodort, melyet az MSZMP nevében fellepő szűk hatalmi réteg hozott létre, teljes egészében elhatároljuk magunkat.

Az elmúlt hónapokban megszorodtak a szélsőséges, agresszív politikai megnyilvánulások. Ez kudarcot jelent a demokratizálódás folyamatát. Ezért azt javasoljuk, hogy az MSZMP KB tegyen nyilatkozatot, s hívja föl a csatlakozásra a többi politikai szervezetet is, amelyben kizárják az erőszak alkalmazását, kizárják az erőszakkal való fenyegetés eszközeit, és szervesen elhatárolják magukat minden olyan személytől, irányzattól, aki és amely ilyen eszközöket megengedhetőknek tart.

Az MSZMP Csongrád megyei reformkörre vitázóan elkeseredéssel tapasztalják, hogy a hírek szerint fontos személyi kérdésekben is döntő KB-ülést még a korábbiaknál is nagyobb zárttsággal, a pártnyilvánosság teljes kizárásával készítették elő. Attól tartunk, hogy a Központi Bizottságon és a Politikai Bizottságon belül a reformszárny gyengül.

Együttműködésre hívunk föl minden hasonlóan gondolkodót, támogatjuk az MSZMP-reformkörök országos tanácskozásának gondolatát, és vállaljuk ennek megszervezését májusban Szegeden.

Szeged, 1989. április 11.

Vársói Szerződés

Tanácskozás a külügyminiszter

A Kormányzatot a külügyminiszter tanácskozására hívta fel a Vársói Szerződés. A tanácskozás célja a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése, a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése, a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése.

A Kormányzatot a külügyminiszter tanácskozására hívta fel a Vársói Szerződés.

A tanácskozás célja a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése, a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése, a külügyminiszter és a Vársói Szerződés közötti kapcsolat erősítése.

Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a várakozások ellenére a magyar társadalomban, gazdaságban, kormányzati szférában négy évtized alatt felgyült válsággal az MSZMP vezetése és a kormányzat képtelen megbirkózni.

Ezért az MSZMP-n belül a progresszív változások elkövetésére hivatottak a reformkörök képviselőinek közös platformot kell kialakítaniuk.

A Kormányzatot a külügyminiszter tanácskozására hívta fel a Vársói Szerződés.

Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a várakozások ellenére a magyar társadalomban, gazdaságban, kormányzati szférában négy évtized alatt felgyült válsággal az MSZMP vezetése és a kormányzat képtelen megbirkózni.

Ezért az MSZMP-n belül a progresszív változások elkövetésére hivatottak a reformkörök képviselőinek közös platformot kell kialakítaniuk.

Az utóbbi hónapok tapasztalatai azt bizonyítják, hogy a várakozások ellenére a magyar társadalomban, gazdaságban, kormányzati szférában négy évtized alatt felgyült válsággal az MSZMP vezetése és a kormányzat képtelen megbirkózni.

A Délmagyarország 1989. április 17-ei számának teljes 1. és 3. oldalán számol be a kecskeméti reformtanácskozásról. A lap az 1. oldalon ismerteti Keszérű Imre véleményét, amelyben többek közt ez szerepel: „Ez a találkozó esély arra, hogy túllépjünk a reformretorikán, s ehhez a pluszt elsősorban a szervezethez adjuk. Ma globálisan mindenki igent mond a reformra, viszont a többség minden rész kérdésben a régi receptnél marad. Most nyilvánvalóan szervezett fellépésre szánta el magát az igazi reformpártiak csoportja.”

VILÁG PROLETÁRIAI, EGYESÜLETEK!
NEMZETI EGYSÉG!
A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKAPÁRT
SZEGED VÁROSI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA
Havi előfizetői díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

Reformhely-tanácskozás Kecskeméten
Egységes, de a változások mellett
elkötelezett pártra van szükség

A Magyar Szocialista Munkapárt új tájékoztató...
Ezért Ferenc Mészáros...
Szóval Miklós, a Bácskában...

Pozsgay Imre
Alapvető modellváltás nélkül
nincs esélye az országnak

Az előző hangulathoz, hogy az elmúlt 10-11 hónap...
Egy esetleges párttársadalmi kapcsolati...
Mindenható az is lehet...

Itt kell megértenünk, és új...
A jelenlegi 30 alkalommal...
A gazdasági reform...

Nagy várakozás...
A politikai bizottság...

Nyers Részó
Az önfinanszírozás alapérdek

Nyers Részó, az MSZMP...
Az önfinanszírozás...
Mindenható az is lehet...

...és a gazdasági reform...
...és a gazdasági reform...

Hogyan látták a résztvevők?

A Politikai Bizottság tagja
Vasvári Péter, a közéleti bizottság tagja...
A reformtervezés...
A gazdasági reform...
A közéleti bizottság...

1682.

1989. április 17., hétfő

3

Reformműhely-tanácskozás Kecskeméten

Eőszőr a történelemben

Illyenre még nem volt példa a történelemben... reformműhely-tanácskozás...

verrel megtartását de Lengyelország... reformműhely-tanácskozás...

válavál mártírtól, hogy az MSZMP... reformműhely-tanácskozás...

Tatái Ilona a gazdaságról

Nem a vállalatvezető a tulajdonos

Még ötletek vannak a gazdasági... reformműhely-tanácskozás...

megkapták, a ezek a segéd... reformműhely-tanácskozás...

Nem véletlenül volt két vitaindító... reformműhely-tanácskozás...

— Az elnöksébe két újonnan... reformműhely-tanácskozás...

— A Képzési Bizottság... reformműhely-tanácskozás...

— Az elnöksébe két újonnan... reformműhely-tanácskozás...

— A Képzési Bizottság... reformműhely-tanácskozás...

Május 20-án reformkörök országos értekezlete Szegeden

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

— A szociális gazdaság... reformműhely-tanácskozás...

Nemzetközi sajtótájékoztató

Nyera Beaz és Pusgay Imre... nemzetközi sajtótájékoztató...

szabályzat lesz érvényben... nemzetközi sajtótájékoztató...

Május 20-án reformkörök országos értekezlete Szegeden... nemzetközi sajtótájékoztató...

A sajtótájékoztató alatt... nemzetközi sajtótájékoztató...

A sajtótájékoztató alatt... nemzetközi sajtótájékoztató...

— En az év végéig... nemzetközi sajtótájékoztató...

— En az év végéig... nemzetközi sajtótájékoztató...

— En az év végéig... nemzetközi sajtótájékoztató...

— En az év végéig... nemzetközi sajtótájékoztató...

— En az év végéig... nemzetközi sajtótájékoztató...

A kecskeméti találkozón 30 reformkör 80 képviselője elfogadott egy nyilatkozatot, amelyet a Délmagyarország 2. oldalán, 1989. április 19-ikén közölt. Ebben többek között az olvasható, hogy: „A Központi Bizottság legutóbbi ülésén személyi kérdésekben született döntések nem teremtették meg a régóta hirdetett fordulat személyi feltételeit... A személyi kérdések eldöntése párszáz pártvezető belső, titkos ügye maradt. Az ülések, a döntések – minden korábbi követelés ellenére – zártak, a közvélemény manipulált hírcsomagokat kap... A Központi Bizottság bizalmát továbbra is élvező kormány gyakorlati intézkedései kapkodók, hitelrontók...” Ezért a reformkörök azt javasolják, hogy 1989 őszéig hívjanak össze rendkívüli pártkongresszust. Ez meghatározó lépés volt a pártterkezetek megrendezéséhez és az MSZP létrehozásához vezető úton.

Az országos találkozóra készül a reformkör

A kecskeméti „Nyilatkozat”

A Reformműhely április 15-én Kecskeméten megrendezett országos tanácskozása alkalmából első találkozójukat is megtartották az MSZMP eddig megalakult, a platformszabadság alapján szerveződött reformkörei. Mint közismert, az országban elsőként Csongrád megyében alakult reformkör; a kecskeméti találkozón abban is megállapodtak, hogy Szegeden rendezik meg, májusban, a reformkörök országos tanácskozását. Tegnap este a szegedi reformkör immár rendszeres (keddenként tartott) összejövetelén ezt az országos találkozót készítették elő, s megbeszélték a 15-i Reformműhely munkájának tapasztalatait. Még Kecskeméten elfogadtak (harminc reformkör 80 képviselője) egy nyilatkozatot, amelyet az alábbiakban közlünk.

A reformkörök egységes álláspontot alakítottak ki a következő kérdésekben:

– Az MSZMP egészében meghatározóvá kell válnia a reformgondolkodásnak és cselekvésnek. Az átútorést és a reformerők megszervezését is segítve az MSZMP vezetése vegye tudomásul a reformkörök létét, biztosítsa működési feltételeiket, beleértve a horizontális kapcsolattartás lehetőségét is. Használhassák az MSZMP rendelkezésére álló központi és helyi eszközöket és létesítményeket.

– Az eddig megalakult reformkörök felhívják az MSZMP tagjait, szervezetét, hogy hozzanak létre reformköröket, és más hasonló jellegű szerveződéseket. Nem fogadják el a gyakorlati tapasztalatokat nélkülöző, általánosító, frakciós megbeszéléseket.

– A reformkörök fórumal nyitották az MSZMP valamennyi tagja és mindenki számára, egyúttérülködnek más, MSZMP-n kívüli szervezetekkel, személyekkel is. Mindenki nekünk vita-, kapcsolódási és együttműködési lehetőséget kínálnak.

– Tevékenységükben az MSZMP-n belüli új-fajta pártegység kialakítását, az egyes áramlatok, nézetek, platformok dinamikus együttele-

sét, a tényleges reformcselekvés elsődlegességét és az elméleti alapok újragondolását érvényesítik.

– A reformkörök igénylik a nyitott reformműhely-tanácskozásokat, és vállalják azok fő gondolatainak átvételét a gyakorlatba.

A reformkörök aggodalma az utóbbi hetek eseményei alapján fokozódik, mert a párt belügyei, a vezetés állásfoglalásai kiegyensúlyozatlanok, intézkedései bátoratlanok, egy régi egység nosztalgijától terhesek. Fokozatosan csökken a nép, az ország bizalma, veszélybe kerülhet a nemzetközi megbecsülés, a párt elveszíti legjobb erőt, növekszik a szétesés veszélye.

– A Központi Bizottság legutóbbi ülésén személyi kérdésekben született döntések nem teremtették meg a régóta hirdetett fordulat személyi feltételeit.

– A Politikai Bizottsággal és a főtűkarral kapcsolatos bizalom kérdése a Központi Bizottságon belül maradt, ugyanakkor a KB tagjainak döntő többsége egy korábbi korszak politikusa; önmaga és a politika megújítására képtelen. A személyi kérdések eldöntése párszáz pártvezető belső, titkos ügye maradt.

– Az ülések, a döntések – minden korábbi követelés ellenére – zártak, a közvélemény manipulált hírcsomagokat kap, a párttagság még utólag sem értesül hűbelesen.

– A Központi Bizottság szövegvé „szömegkerülő”, lecseszeli a közvéleményt, a sajtót, a közérdeklődést, az arrogancia és önhittség mutatkozik némi utóbbi megnyilatkozásában.

– A reformszármay és reformkörök működésével kapcsolatos ellenérzés és értetlenség a főtűkár nyilatkozataiból is tapasztalható.

– A Központi Bizottság bizalmát továbbra is élvező kormány gyakorlati intézkedései kapkodók, hitelrontók, nélkülözik a következetességet és az átgondoltságot.

A felsoroltak előrevetik annak veszélyét, hogy a párt méltatlanná válik a hatalomra, leépítenné a nép felemelkedésének szolgálataira. Ezért a reformkörök a következő javaslatokat teszik:

– 1989 őszéig hívjanak össze rendkívüli pártkongresszust.

– A kongresszusi küldöttválasztás a pártban belüli teljes demokrácia megvalósulásával (ehhez szükséges átmeneti szervezeti intézkedésekkel) és platformok alapján történjen.

Részletesen tájékoztattuk olvasóinkat a reformkörök május 20-i országos tanácskozásáról és az újszegedi szabadtéri színpadon másnap, 21-én rendezett nagygyűlésről is.

ÉLMÉNYRÖZSÉG

79. évfolyam, 118. szám
1989. május 22., hétfő

A MAGYAR SZOCIALISTA MUNKÁSPÁRT
SZEGEDI LAPJA

Havi előfizetési díj: 101 forint
Ára: 4,30 forint

VILÁG PROLETÁRIJAI, EGYESÜLJÉTEK!

„Új hajtóerőre van szükség, de nem úgy, hogy a kormányzódnya bevezetjük az áramot. Attól nem fog gyorsabban menni, csak jobban ráz!”
(Elhangzott az egyik szekción)

Szombaton délután 19 órákor kezdte meg munkáját Szegeden az MTA Biológiai Kutatóintézetében az MSZMP-tagok reformkörtanácskozása. A rendezvényt előzetesen bejelentett időpontban, hiszen tavaly novemberben éppen indult az a mozgalom, amelynek kibontakozásához 50 jelölt, hogy a szombati tanácskozás 18 reformkör, illetve csoport 440 tagja vett részt. A délutáni plenáris ülést Lévai József (Csongrád Megyei Vezérigazgató) nyitotta meg, majd Kerecsy György (Kecskeméti és Csongrád Megyei Vezérigazgató) felhívta a résztvevőket. A szándékosság ezúttal a szociálisták folytatásának volt. Az egyes szekciók működése a jelenben, Mátizs központjában, az áramot nem a tulajdonosok, hanem a munkások kezében tartják. Tervezik az államosítást és a reformot. Alapvetően a demokratikus jogállamiság megteremtésére.

A szekciók munkájának összehangolása a szekciónál az este folyamán újabb plenáris ülésen történt meg. Itten az újszegi szabadtéri színpadon az MSZMP Politikai Bizottságának tagjai beszámoltak a szekciónál történtekről. A plenáris ülésen elhangzottak alapján nyilatkozatokat készítettek, amelyek a szekciónál megbeszéltek a konferencián megbeszéltek végleges és azonnali véglegesítését és azonnali véglegesítését. (A tervezett szöveg a szombati színpadon is elhangzott.) A reformkörtanácskozás a szociálisták részéről nagygyűléssel zárult be a konferencián megbeszéltek véglegesítésével és azonnali véglegesítésével. A nagygyűlést bevezető beszédet Nyers Imre, a Pozsgay Imre elnökség tagja mondta el. Lépések a szociálisták számára. A reformkörtanácskozás az elnökség kezében volt, és a tanácskozás az elnökség kezében volt, és a tanácskozás az elnökség kezében volt.

A plenáris ülésen

A reformkörök már biztosan nem epizodisták

Szombaton országos tanácskozás, másnap nagygyűlés sz Szegeden

Tól his az újszegedi szabadtéri, a nagygyűlésen

Közlemény

Szegeden 1989. május 20-án az MSZMP-tagok több mint ezer reformkörök 440 képviselője öt szekción és egy plenáris ülésen részt vett a reformkörtanácskozásban. A tanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Nyers Rózsa

Legyen pártkongresszus!

— Ez nem reformkörtanácskozás, hanem reformkörtanácskozás. A reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Veleményim szerint nem a formális struktúra, hanem a tartalom számít. A reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

A reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Pozsgay Imre

Kilencmillió „deaklerencre” várok

Pozsgay Imre kifejtette a nagygyűlés közzé tett előzetes beszámolójában a reformkörtanácskozás főbb eredményeit. A reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Politikáról ingujjban

Nem fontosabb politikai fórum az utóbbi időkben az országos tanácskozás, hanem a reformkörtanácskozás. A reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Felhívás

Az MSZMP reformkörtanácskozásán a reformkörtanácskozás célja az országos tanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése, a reformkörtanácskozás előkészítése.

Szeged, 1989. május 20.